

**L'Europa dels regnes germànics:
francs, vàndals i visigots**

L'Europa dels regnes germànics: francs, vàndals i visigots

TEMARI

1. El final del domini romà
2. Germània Magna. El territori germànic I
3. Germània Magna. El territori germànic II
4. Els francs i la frontera del Rin. El pacte
5. Clodoveu i la creació del regne dels Merovingis
6. L'assalt dels vàndals i l'arribada a la península Ibèrica
7. Genseric i la creació del regne vàndal a l'Àfrica
8. Visigots. La crisi migratòria a la frontera del Rin
9. Guerra i pau entre els visigots i els romans
10. ***Visita Esglésies de Terrassa***

L'Europa dels regnes germànics: francs, vàndals i visigots

- **Curs:** L'Europa dels regnes germànics: francs, vàndals i visigots
- **Can Gili Nou**
 - Dimarts de 17:30 a 19:00 hores
 - Del 13 de gener al 24 de març de 2026
 - *No hi ha classe: 20/1 i 17/2*
- **Casa Elizalde**
 - Dimecres de 16:45 a 18:15 hores
 - Del 14 de gener al 25 de març de 2026

Presentació Curs

- **Curs:** L'Europa dels regnes germànics: francs, vàndals i visigots
- La fi del domini romà va comportar l'emergència i la consolidació dels regnes germànics a Europa i el nord d'Àfrica, i l'inici de l'Edat Mitjana. Els nous estats es van consolidar progressivament a través de la integració entre les tradicions germàniques i l'estructuració política, social i cultural del món romà.
- En aquest curs analitzarem l'arribada dels pobles germànics a territori romà a partir del segle IV d. C. i estudiarem les seves diverses evolucions històriques, ja sigui l'arribada dels francs a la Gàl·lia i la creació del regne merovingi; la incursió vàndala a Hispània i, posteriorment, a l'Àfrica; l'arribada dels visigots a la península Ibèrica i la creació del Regne Visigot de Toledo.

Presentació professor

- **Jordi Pisa Sànchez**
 - Historiador
 - Màster Gestió Cultural
- **Experiència:**
 - Cursos Història
 - Xerrades / conferències Història
 - Gestió Cultural
 - Rutes guiades
- Mail: estilicon@hotmail.com

Presentació alumnes

- He presentat el curs i m'he presentat jo, i ara és hora de que us **presenteu vosaltres**
- M'agradaria saber:
 - El vostre **nom**
 - **Perfil: lletres / ciències??**
 - **Per què us heu apuntat a aquest curs**
 - *Quin és el tema que us interessa més...*

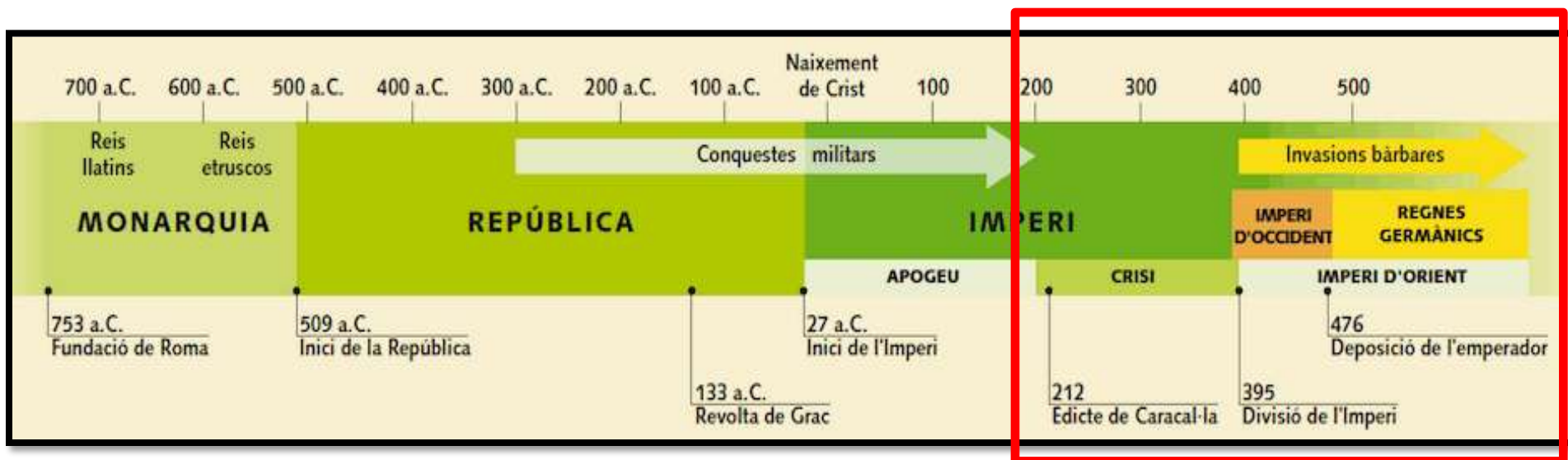

Fi Imperi romà

L'Europa dels regnes germànics

Cronologia Història de Roma

Imperialisme romà

- **Imperialisme romà**
 - Legions romanes
 - Sistema logistic legionari
 - *Millor exèrcit del moment*
- **Capacitat establir i fortificar fronteres**
 - Des de Britània fins al Danubi
 - Des d'Àfrica fins a Mesopotàmia
 - Territoris on van arribar els romans
 - *S'hi van quedar, normalment, molt de temps*

Imperialisme romà (República)

- **Guerres Il·líries** (229-129 a.C.)
- **Guerres macedòniques** (214-148 a.C.)
- **Conquesta Hispania** (218-19 a.C.)
- **Guerra romano-síria** (191-188 a.C.)
- **Tercera Guerra Púnica** (149 – 145 a.C.)
- **Guerra de Jugurta** (112-105 a.C.) (Nord d'Àfrica)
- **Guerra de las Gàl·lies** (58-51 a.C.)
- **Guerra Aquea** (146 a.C.)
- **Conquesta Àsia Menor** (133 a.C.)
- **Conquesta Tràcia** (92-46 a.C.)
- **Guerres mitridàtiques** (88-63 a.C.) (Crimea / Anatòlia)
- **Conquesta Egipte** (31 a.C.)

Imperialisme romà (Imperi)

- **Conquesta Germània** (11 a.C.-16 d.C.)
- **Conquesta Britània** (43-84 d.C.)
- Guerres judaiques (66-135 d.C.)
- **Guerres dàcies** (101-106 d.C.)
- **Conquesta Armènia** (114 d.C.)
- **Conquesta Mesopotàmia** (116 d.C.)

August primer emperador

- 509 – 31 / 27 a.C., **República romana**
- 134 – 31 / 27 a.C., **Guerres Civils república romana**
 - Crisi profunda de la República
 - Guerres civils reiterades
- 31 a.C., **Batalla d'Actium**
 - Victòria Octavià sobre Marc Antoni
- 27 a.C., **Octavi rep títol d'August**
 - August (majestuós / sagrat)
 - *Inici Principat a Roma*

Imperi romà
31 a.C. – 476 d.C.

L'imperi d'August

- 31 / 27 a.C., **Proclamació Octavi com a August**
 - August, únic governant
 - Fi de la República romana
- **Principat** (27 a.C. – 235 d.C.)
 - Període pau, estabilitat i prosperitat
 - *Edat d'or de Roma*
 - *Pax Romana*
 - Pau interior
 - Seguretat exterior
 - Guerres a les fronteres
 - Prosperitat al Mediterrani

#	ROMAN EMPEROR	From	To	Years reigned	#	ROMAN EMPEROR	From	To	Years reigned
1	Augustus	-31	14	45	43	Tacitus	275	276	1
2	Tiberius	14	37	23	44	Florian	276	276	0
3	Caligula	37	41	4	45	Probus	276	282	6
4	Claudius	41	54	13	46	Carus	282	283	1
5	Nero	54	68	14	47	Numerian	283	284	1
6	Galba	68	69	0	48	Carinus	283	285	2
7	Otho	69	69	0	49	Diocletian	284	305	21
8	Aulus Vitellius	69	69	0	50	Maximian	286	305	19
9	Vespasian	69	79	10	51	Constantius I	305	306	1
10	Titus	79	81	2	52	Galerius	305	311	6
11	Domitian	81	96	15	53	Severus	306	307	1
12	Nerva	96	98	2	54	Maxentius	306	312	6
13	Trajan	98	117	19	55	Constantine I	306	337	31
14	Hadrian	117	138	21	56	Galerius Valerius Maximinus	310	313	3
15	Antoninus Pius	138	161	23	57	Licinius	308	324	16
16	Marcus Aurelius	161	180	19	58	Constantine II	337	340	3
17	Lucius Verus	161	169	8	59	Constantius II	337	361	24
18	Commodus	177	192	15	60	Constans I	337	350	13
19	Publius Helvius Pertinax	193	193	0	61	Gallus Caesar	351	354	3
20	Marcus Didius Severus Julianus	193	193	0	62	Julian	361	363	2
21	Septimius Severus	193	211	18	63	Jovian	363	364	1
22	Caracalla	198	217	19	64	Valentinian I	364	375	11
23	Publius Septimius Geta	209	211	2	65	Valens	364	378	14
24	Macrinus	217	218	1	66	Gratian	367	383	16
25	Elagabalus	218	222	4	67	Valentinian II	375	392	17
26	Severus Alexander	222	235	13	68	Theodosius I	379	395	16
27	Maximinus	235	238	3	69	Arcadius	383	402	19
28	Gordian I	238	238	0	70	Magnus Maximus	383	388	5
29	Gordian II	238	238	0	71	Honorius	393	423	30
30	Pupienus Maximus	238	238	0	72	Theodosius II	408	450	42
31	Balbinus	238	238	0	73	Constantius III	421	421	0
32	Gordian III	238	244	6	74	Valentinian III	425	455	30
33	Philip	244	249	5	75	Marcian	450	457	7
34	Decius	249	251	2	76	Petronius Maximus	455	455	0
35	Hostilian	251	251	0	77	Avitus	455	456	1
36	Gallus	251	253	2	78	Majorian	457	461	4
37	Aemilian	253	253	0	79	Libius	461	465	4
38	Valerian	253	260	7	80	Anthemius	467	472	5
39	Gallienus	253	268	15	81	Olybrius	472	472	0
40	Claudius II Gothicus	268	270	2	82	Glycerius	473	474	1
41	Quintillus	270	270	0	83	Julius Nepos	474	475	1
42	Aurelian	270	275	5	84	Romulus Augustulus	475	476	1

Imperi romà (31 a.C. – 235 d.C.)

- **Principat** (27 a.C. – 235 d.C.)
- Emperador com a *princeps*
 - “Primer entre iguals”
- **Concentració poder emperador**
 - Poder militar suprem
 - Autoritat judicial final
 - Control administració
 - Iniciativa legislativa
 - Capacitat nomenament
 - Control finances

Imperi romà (31 a.C. – 235 d.C.)

- **Militarització poder imperial**
 - Base poder imperial
 - Control fronteres (*limes*)
 - Intervenció política interna
- **Tendència cap a l'autoritarisme**
 - Augment del poder personal
 - Distància entre governants i governats

Imperi romà (31 a.C. – 235 d.C.)

- **Frontera Rin i Danubi (Germània)**
 - Frontera clau de l'Imperi
 - Contacte amb pobles germànics
 - Política defensiva prioritària
- **Presència militar permanent**
 - Frontera militaritzada
 - Forts i campaments legionaris
 - Control frontera (limes)
 - Conflictes recurrents
- **Altres fronteres de l'Imperi**
 - Fronteres molt extenses
 - Frontera oriental amb Pàrtia / Pèrsia
 - Frontera africana (desert)
 - Frontera britànica

Dinastia Julio-Clàudia (14 - 68 d.C.)

- **Dinastia Julio-Clàudia** (14 – 68 d.C.)

- **Tiberi** (14 – 37 d.C.)
- **Calígula** (37 – 41 d.C.)
- **Claudi** (41 – 54 d.C.)
- **Neró** (54 – 68 d.C.)

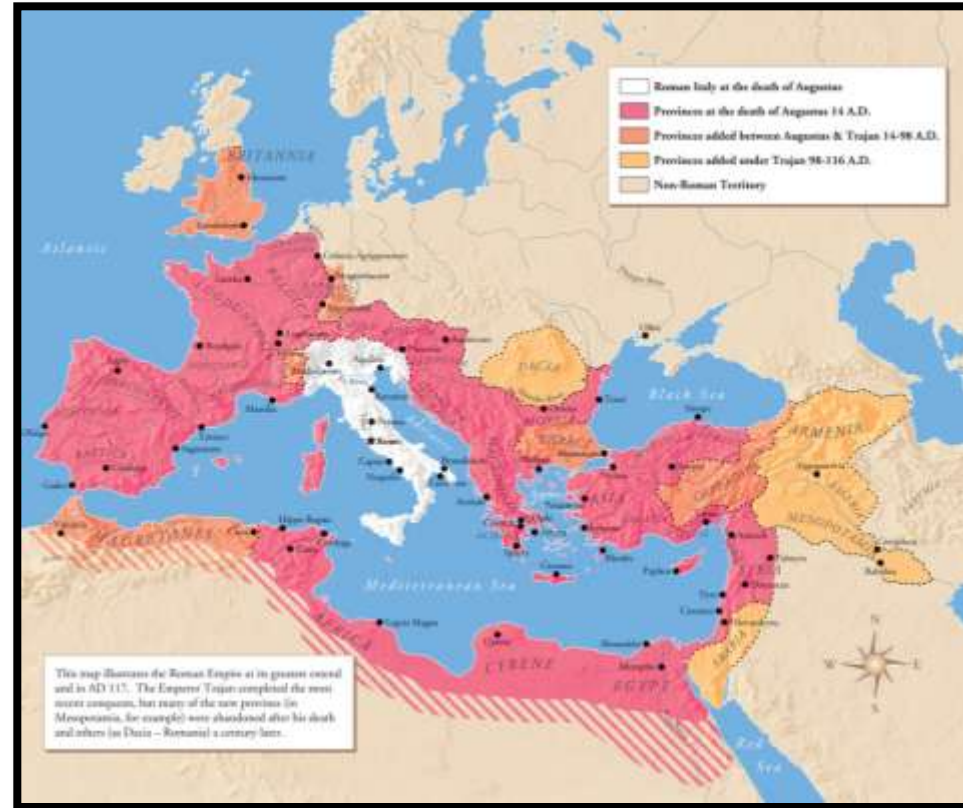
- **Dinastia Flàvia** (69 – 96 d.C.)

- **Vespasià** (69 – 79 d.C.)
- **Titus** (79 – 81 d.C.)
- **Domicià** (81 – 96 d.C.)

Dinastia Antonina (96 – 192 d.C.)

- **Dinastia Antonina** (96 – 192 d.C.)
 - **Trajà** (98 – 117 d.C.)
 - **Adrià** (117 – 138 d.C.)
 - **Marc Aureli** (161 – 180 d.C.)
 - *Màxim apogeu i expansió territorial Imperi romà*
- **Trajà**
 - Expansió territori romà
 - *Passa de 5 a més de 6 milions km²*

Màxima extensió Imperi romà (segle II d.C.)

Dinastia Antonina (96 – 192 d.C.)

- **Marc Aureli** (161 – 180 d.C.)
 - Període transició Imperi romà
 - *Econòmic*
 - *Demogràfic*
 - *Polític*
- *Fi de les grans conquestes romanes*
- 165 – 180, **Pesta Antonina**
 - Identificació: Verola
 - Mortalitat: 10% de la població
 - *7 – 8 milions habitants*

Dinastia Severa (193 – 235)

- **Dinastia Severa (193 – 235)**
 - **Septimi Sever** (193 – 211)
 - **Caracalla** (198 – 217)
 - **Macrí** (217 – 218)
 - **Heliogàbal** (218 – 222)
 - **Alexandre Sever** (222 – 235)
- Defensa fronteres més problemàtica
- Augment pressió germànica
- Augment demanda militar romana

Crisi del segle III d.C. (235 – 285)

- 235 – 285, **Crisi segle III d.C.**
 - *Època transformació i canvis*
- **Dominat** (235 / 285 – 476 d.C.)
 - *Princeps > Dominus*
 - *Increment poder i autoritat emperador (Autoritarisme)*

Anarquía
militar
235-285

Periodo de 50 años
de profunda crisis
marcado por fuertes
presiones de los
pueblos bárbaros y
una fuerte crisis
política, económica y
social

Crisi del segle III d.C. (235 – 285)

- **Crisi econòmica**
 - Final etapa expansió territorial
 - Cicle econòmic negatiu
 - *Crisi sistema esclavista*
 - *Caiguda producció agrícola i artesanal*
 - *Disminució comerç*
 - Crisi demogràfica
 - *Efectes Pesta Antonina*
 - *Fams*
- **Augment pressió militar fronteres**
 - Rin i Danubi / pobles germànics
 - Orient / perses sassànides
 - *Increment despeses militars*

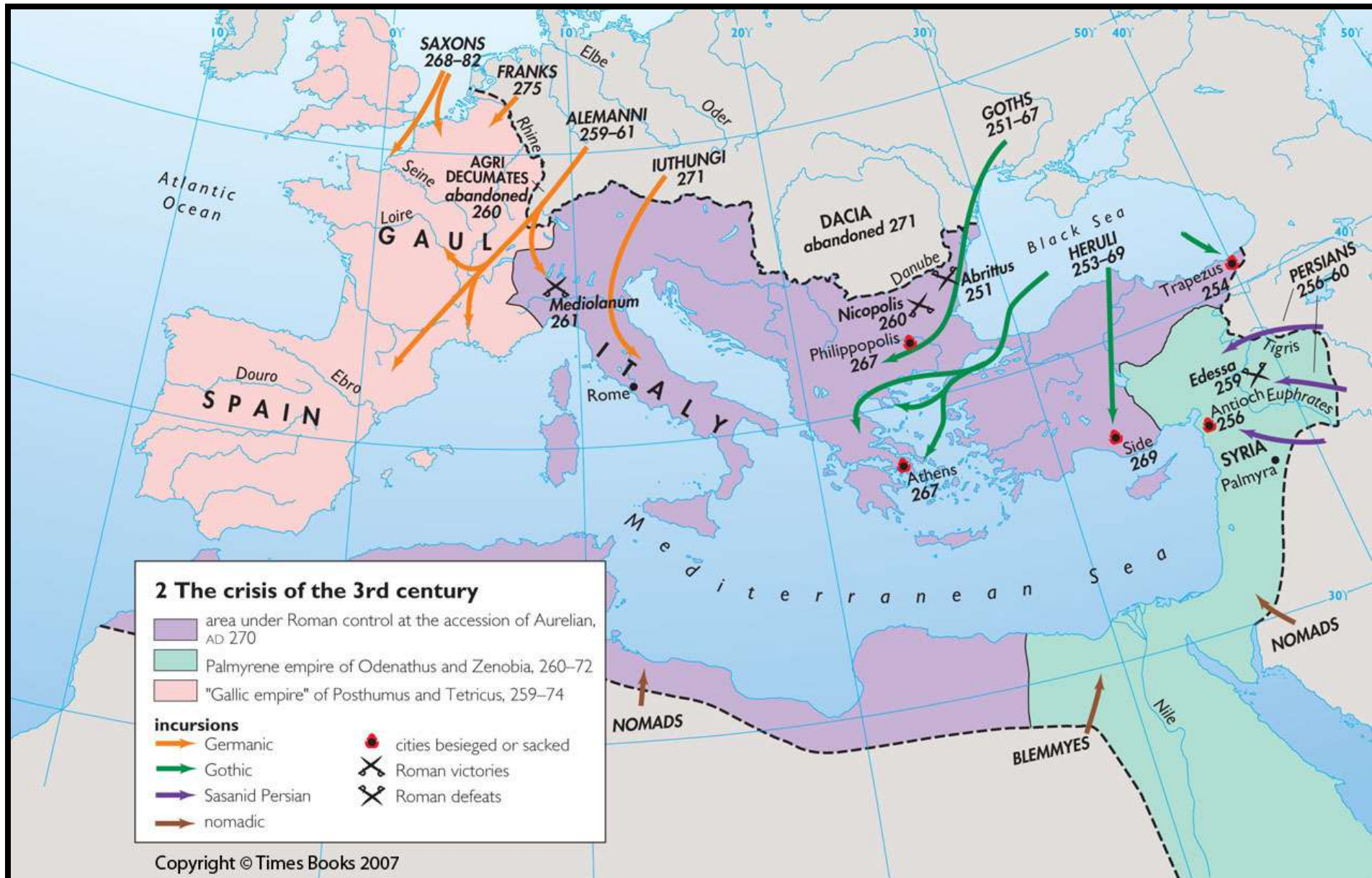

Crisi del segle III d.C. (235 – 285)

- **Crisi poder imperial**
 - *Reconeguts més de 20 emperadors*
 - Majoria governen pocs anys
 - Majoria mort violenta
 - *Proclamació usurpadors*
 - Guerra civil a l'imperi
 - *Fragmentació territorial*
 - 260 - 274, Imperi de les Gàl·lies
 - 260 - 273, Imperi de Palmira
 - *Nomenament associats a l'Imperi*
 - Coexistència **diversos augusts**
 - Membres de la seva família

Crisi del segle III d.C. (235 – 285)

Tetrarquia

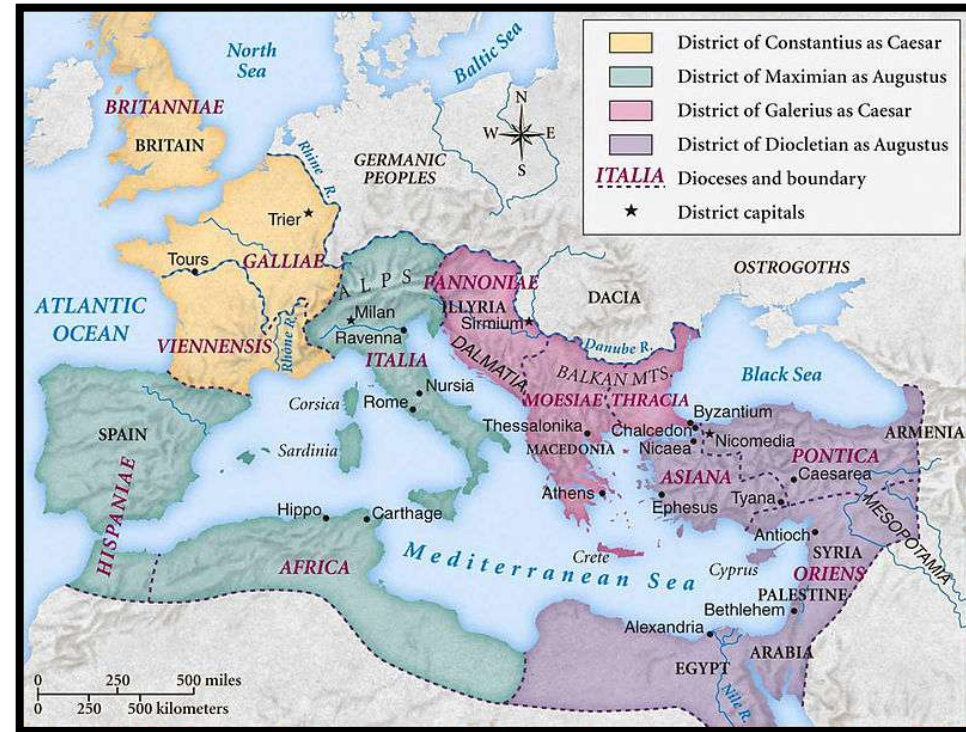
- 284 – 305, **Dioclecià (Tetrarquia)**
 - Recuperació unitat imperial
- **Divisió imperi diversos centres de govern**
 - Millorar eficàcia govern
 - Millor control amenaces internes i externes

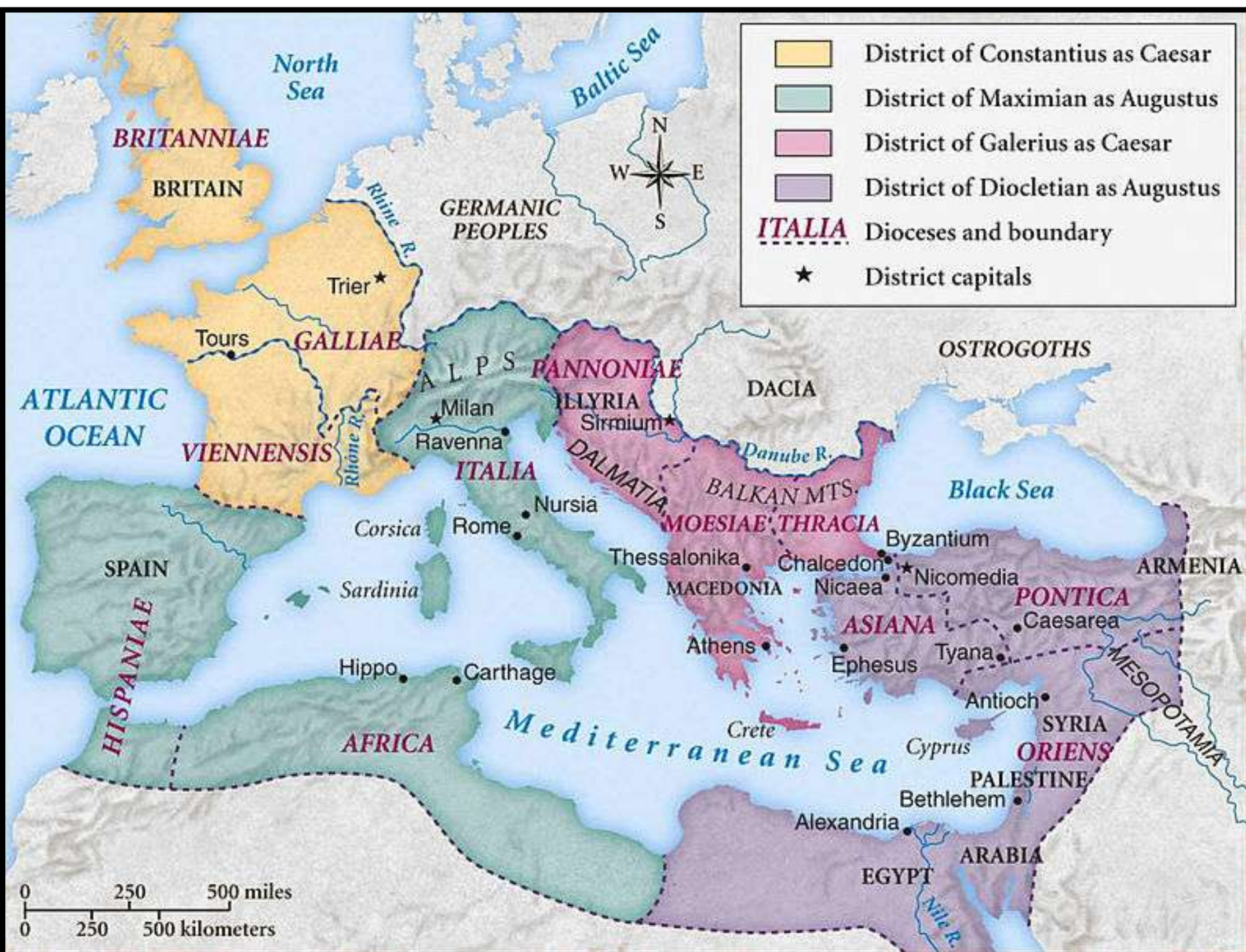

Els tetrarques
Catedral de San Marc de Venècia

Reformes Dioclecià

- **Sistema tetràrquic**
 - Divisió poder imperial col·legiat
 - 2 Augustos (sèniors)
 - 2 Cèsars (júnior)
 - Divisió territori imperial **prefectures**
 - Prefectura dividida en **Diòcesis**
 - Governades **Vicari**
 - Diòcesis dividides en **províncies**
 - *Unes 100 (més petites)*

The empire reorganized by Diocletian, AD 294

	Roman frontier		Galliae
	Asiana		Britanniae
	Pontica		Italia
	Oriens		Pannoniae
	Africa		Moesiae
	Hispaniae		Thraciae
	Viennensis		
	Imperial residence		mint

Divisió imperi en Diòcesis

Agrupa diverses províncies

Governades per un vicari

Sota l'autoritat d'un Prefecte del pretori

Reformes Dioclecià

- **Increment administració imperial**
 - *Increment despeses*
- **Reformes militars**
 - Reforçament defensa fronteres
 - Reforç tropes fronteres
 - *Limitanei* (frontera)
 - *Comitatenses*, força militar atac mòbil situades interior Imperi
- **Reformes econòmiques**
 - Controls preus
 - *Edicte sobre els preus màxims (301)*
 - Reforma fiscal (*capitatio-iugatio*)
 - *jugum*, import producció agrària
 - *caput*, impost mà d'obra

Els tetrarques
Catedral de San Marc de Venècia

Dioclecià: La gran persecució cristiana

- 303 – 311, **Darrera persecució cristianisme**
- **Causes**
 - Assolir unitat religiosa
 - Estabilitzar Imperi
- **Conseqüències**
 - *Destrucció llocs culte cristians*
 - *Empresonament cristians no acceptessin sacrificar públicament als déus oficials*
 - *Martiris*

Dinastia Constantiniana (306 – 367 d.C.)

- **Constantí, 307 – 337**
 - Fill tetrarca (**Constanci Clor**)
 - *Reunificació Imperi sota el seu únic poder*
- **313, Edicte de Milà**
 - Llibertat culte a tot l'Imperi
 - *Cristianisme deixa de ser perseguit*
 - *Dona forma Món medieval*
- **325, Concili de Nicea (Constantí)**
 - *Arrianisme*

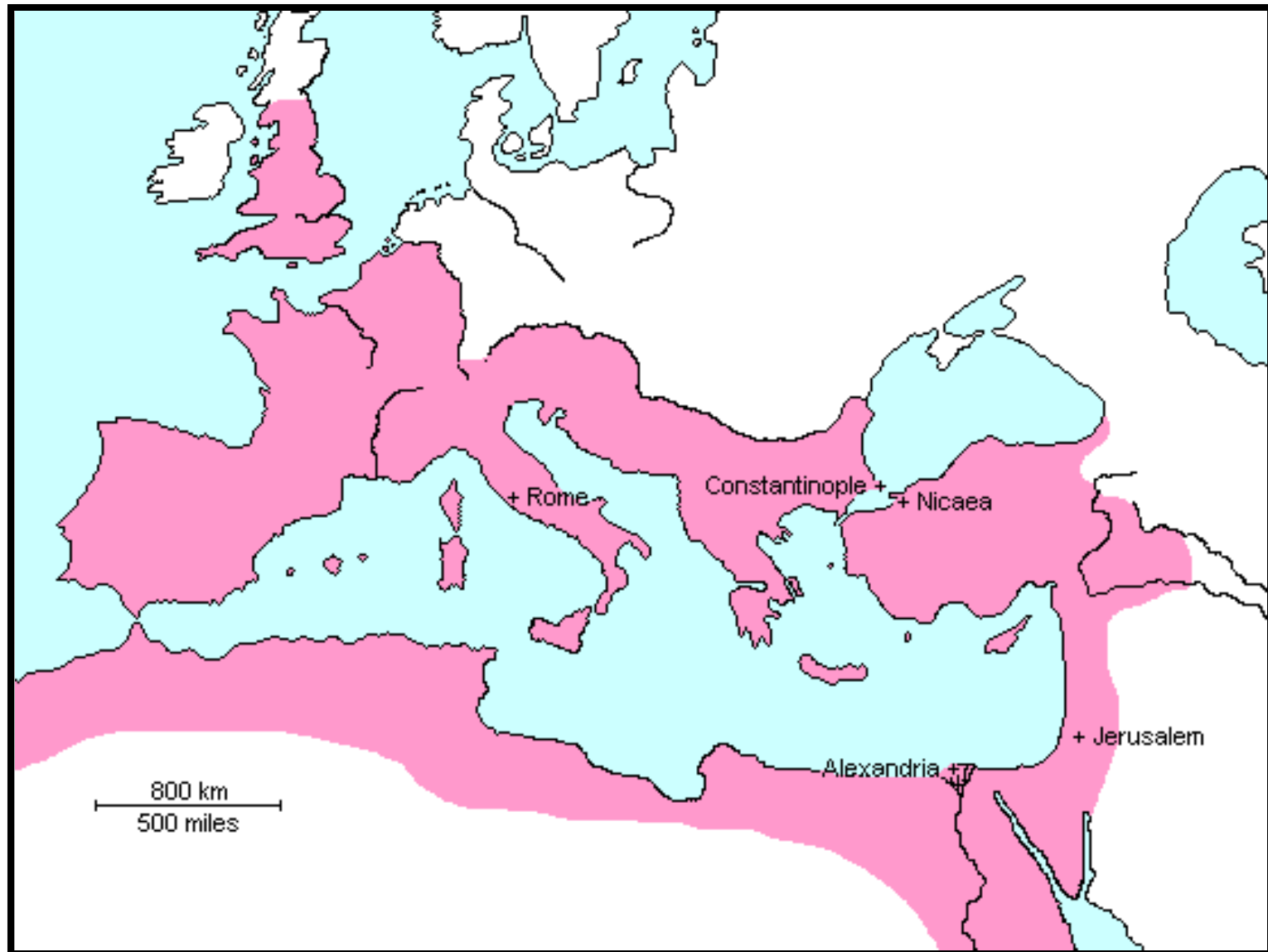
BAJO IMPERIO Dominado. Monarca, Dueño (domine)	
SIGLO IV	Los hijos de Constantino 337-361
Diocleciano y la tetrarquía 284-305	Últimas reunificaciones 361-395
Diocleciano	Teodosio I el grande
Los nuevos tetrarcas y Constantino 306-337	Último emperador en gobernar todo el territorio romano a su muerte divide el imperio entre sus hijos HONORIO Y ARCADIO
Majencio	
Constantino I	
Traslada la capital de Roma a Constantinopla	

Dinastia Constantiniana (306 – 367 d.C.)

- 330, Fundació **Constantinoble**
 - Antiga Bizanci grega
 - *Dota Imperi doble capitalitat*
- **Disposició geoestratègica i comercial**
 - Defensa Danubi i frontera Est
 - Capital Imperi cristià
 - *Roma , capital pagana*

Dinastia Constantiniana (306 – 367 d.C.)

Dinastia Teodosiana (379 – 455 d.C.)

- 378 – 395, **Teodosi**
- 391 – 392, **Prohibició pràctica del paganisme**
 - *Representa final religió pagana oficial a l'Imperi*
- 395, Mort emperador Teodosi
 - **Divisió Imperi en 2 parts**
 - Imperi Occidental
 - Imperi Oriental
 - 2 emperadors

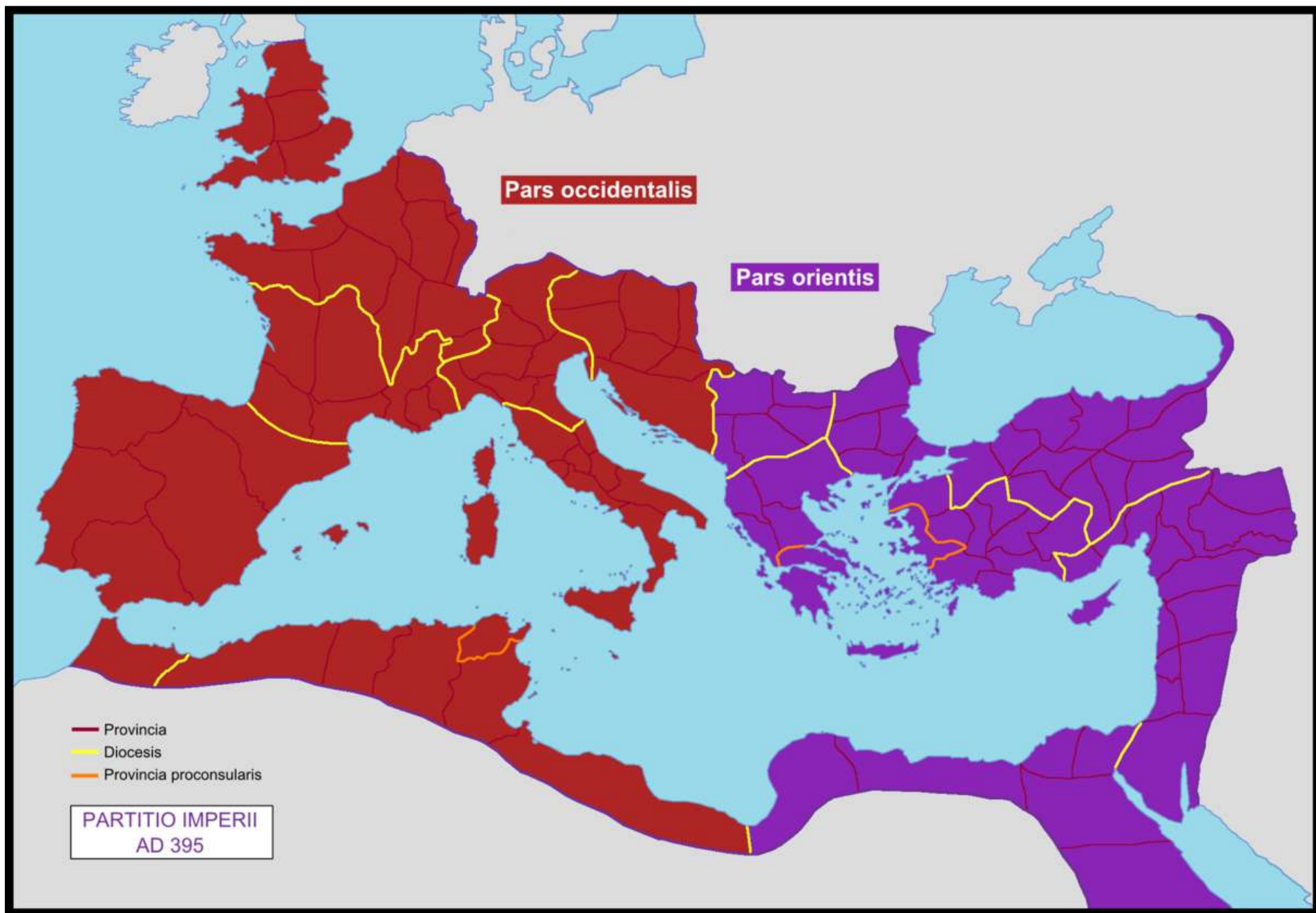
Teodosio I
el grande

Último emperador
en gobernar todo
el territorio romano
a su muerte divide
el imperio entre sus
hijos HONORIO Y
ARCADIO

que se convierte en la
capital del Imperio de
Occidente

Arcadio

Último
emperador
de Roma:
Rómulo Augusto
(475-476)

Causes Caiguda Imperi romà Occident

Limes romà

- **Limes / frontera**
 - 5.000 km d'extensió
 - Zona contacte món romà i altres pobles
- **Fronteres permeables**
 - Circulen
 - Persones
 - Mercaderies
 - Notícies
 - Idees

Causes fi Imperi romà

- *Procés multicausal (ss. IV – V d.C.)*
- **Alexander Demandt**
 - Historiador alemany
 - *210 causes / teories caiguda Imperi romà*
- **Causes socials**
 - Crisi sistema esclavista romà
 - Finalització conquestes romanes
 - *Productivitat mà d'obra esclava?*

Causes fi Imperi romà

- Causes econòmiques
- **Crisi econòmica segle III d.C.**
 - Situació inestabilitat política
 - Invasions germàniques
- **Devaluació moneda**
 - Necessitats econòmiques Imperi
 - Provoca
 - *Inflació / hiperinflació*
 - Comporta
 - *Crisi econòmica i comercial*
 - *Crisi financera*

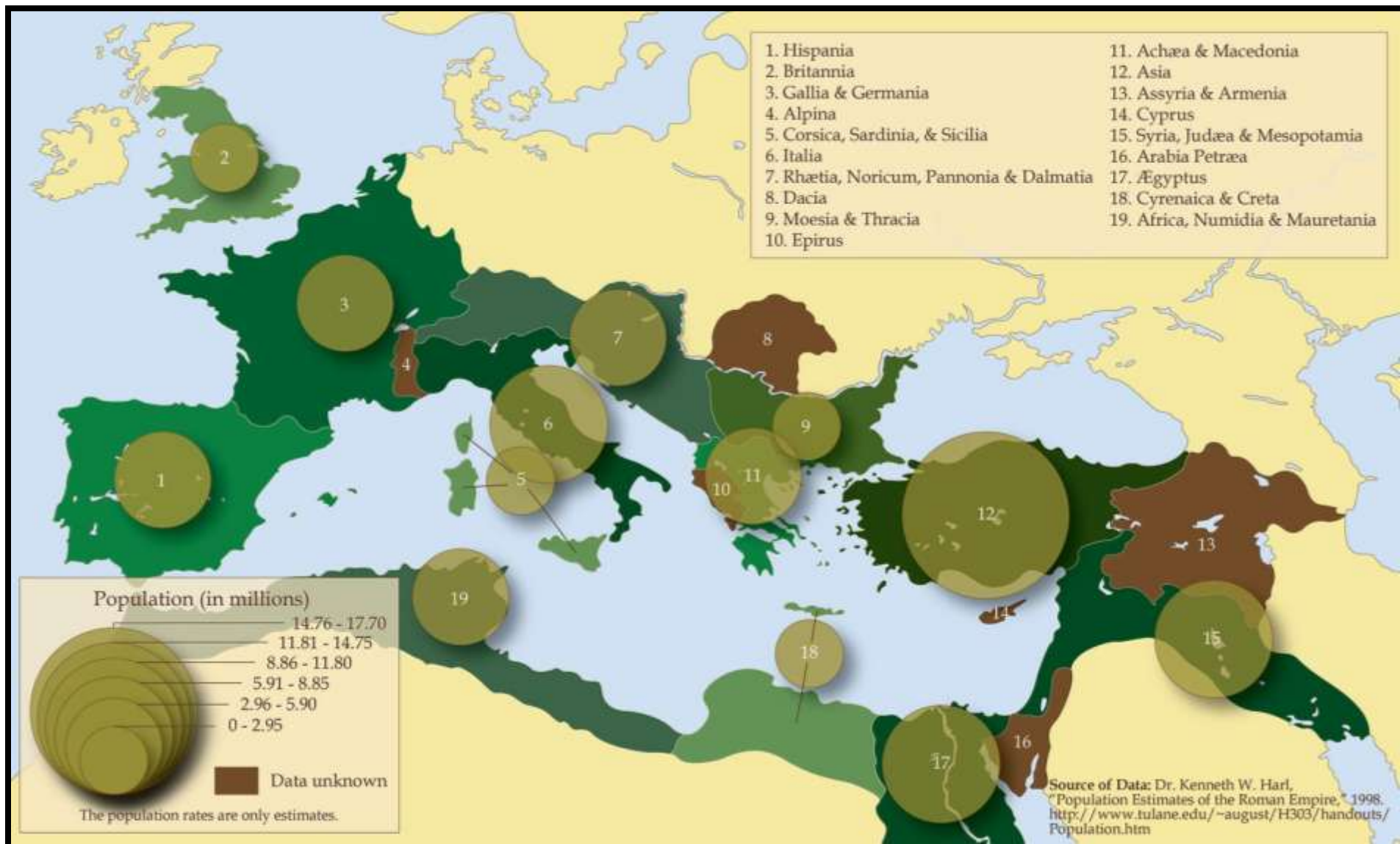

Demografia i malalties

- **Causes demogràfiques**
 - s. II, **Pesta Antonina** (Mar Aureli)
 - Part occidental no es va recuperar mai de la pesta
 - 249 – 269, **Pesta Cebriana**
 - **Afecta**
 - *Demografia*
 - *Defensa (militar)*
 - *Impostos*
 - *Productivitat (agricultura...)*
 - *Economia*

Població Imperi romà (117 a.C.)

Causes caiguda imperi romà (Occident)

- Causes polítiques
- **Debilitament poder imperial**
 - Carència habilitats govern
 - Lluites poder
- **Guerres civils / usurpacions**
 - Inestabilitat política
 - Debilitament defensa fronteres
 - *Necessitat soldats enfrontaments civils*
- **Successió imperial caòtica**
 - Enfrontaments civils
 - Assassinats...

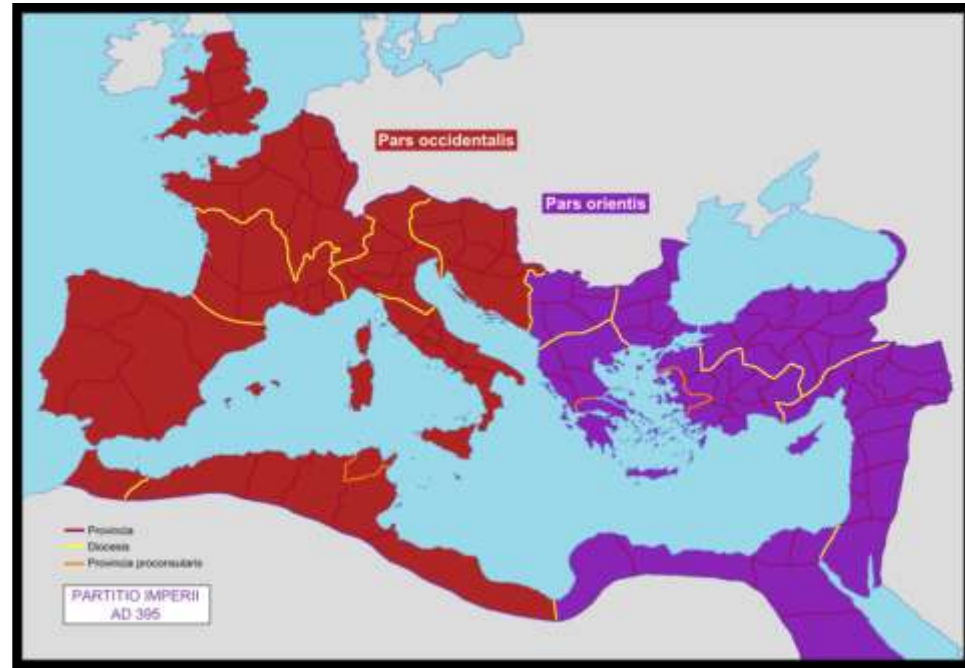
Causes caiguda imperi romà (Occident)

- Causes militars
- **Progressiva incapacitat defensa fronteres / *limes***
 - Debilitament força militar romana
 - Dificultat reclutament soldats
 - Desgast enfrontaments civils
- **Germanització exèrcit romà**
 - Lleialtat reclutaments germànics?
 - Signe de debilitat militar romana?

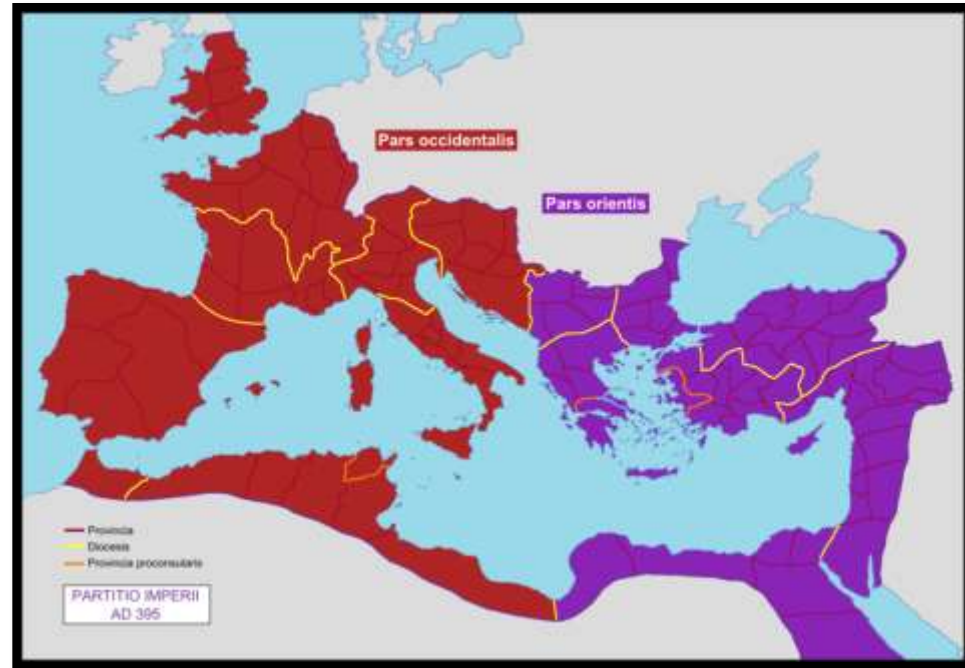
Geografia

- **Geografia**
- **Imperi oriental**
 - Menys vulnerable invasions germàniques
 - Defensa marítima
 - Pobles germànics no dominen navegació
- **Imperi occidental**
 - Més exposada invasions germàniques
 - Rin i Danubi
 - *Limes* més vulnerable
 - Creuament menys dificultat

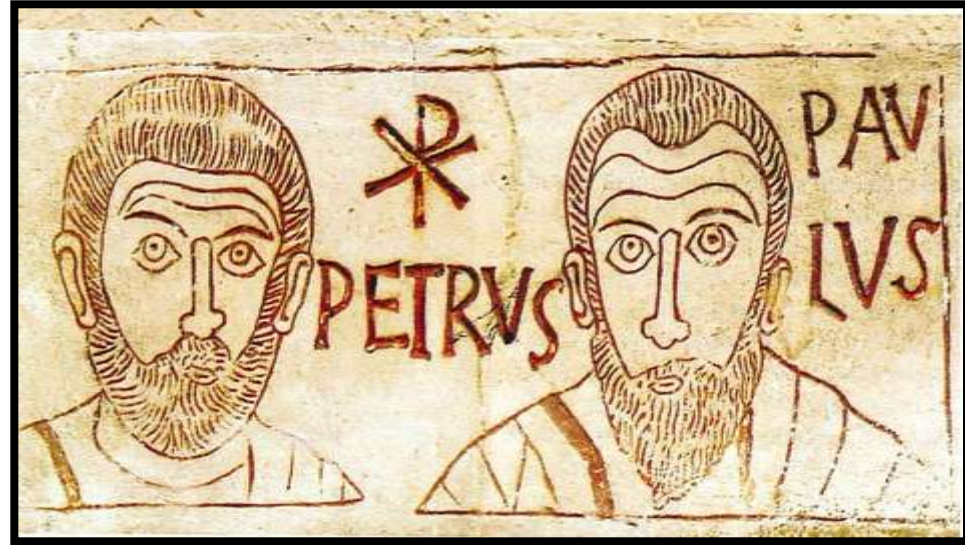
Divisió Imperi

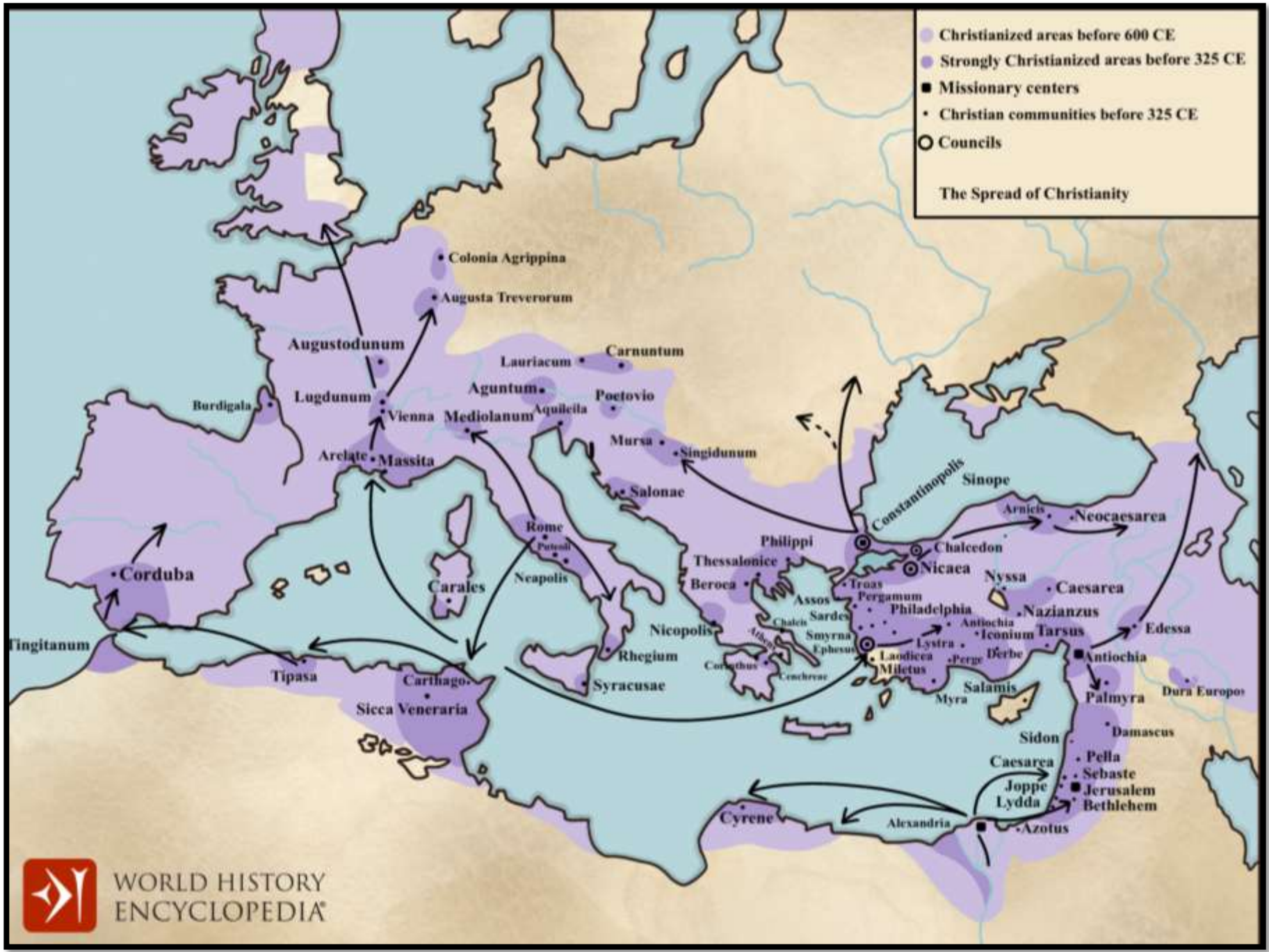
- **Divisió Imperi romà (395)**
 - Debilitament resposta conjunta amenaça fronteres
 - Divisió recursos
 - **Orient:** més ric, més poblat...
 - **Occident:** Menys ric, menys poblat
 - Enfrontaments polítics ambdues parts imperis

Causes religioses

- Causes religioses
- **Expansió cristianisme**
 - Desinterès qüestions terrenals
 - Soscavar valors tradicionals romans

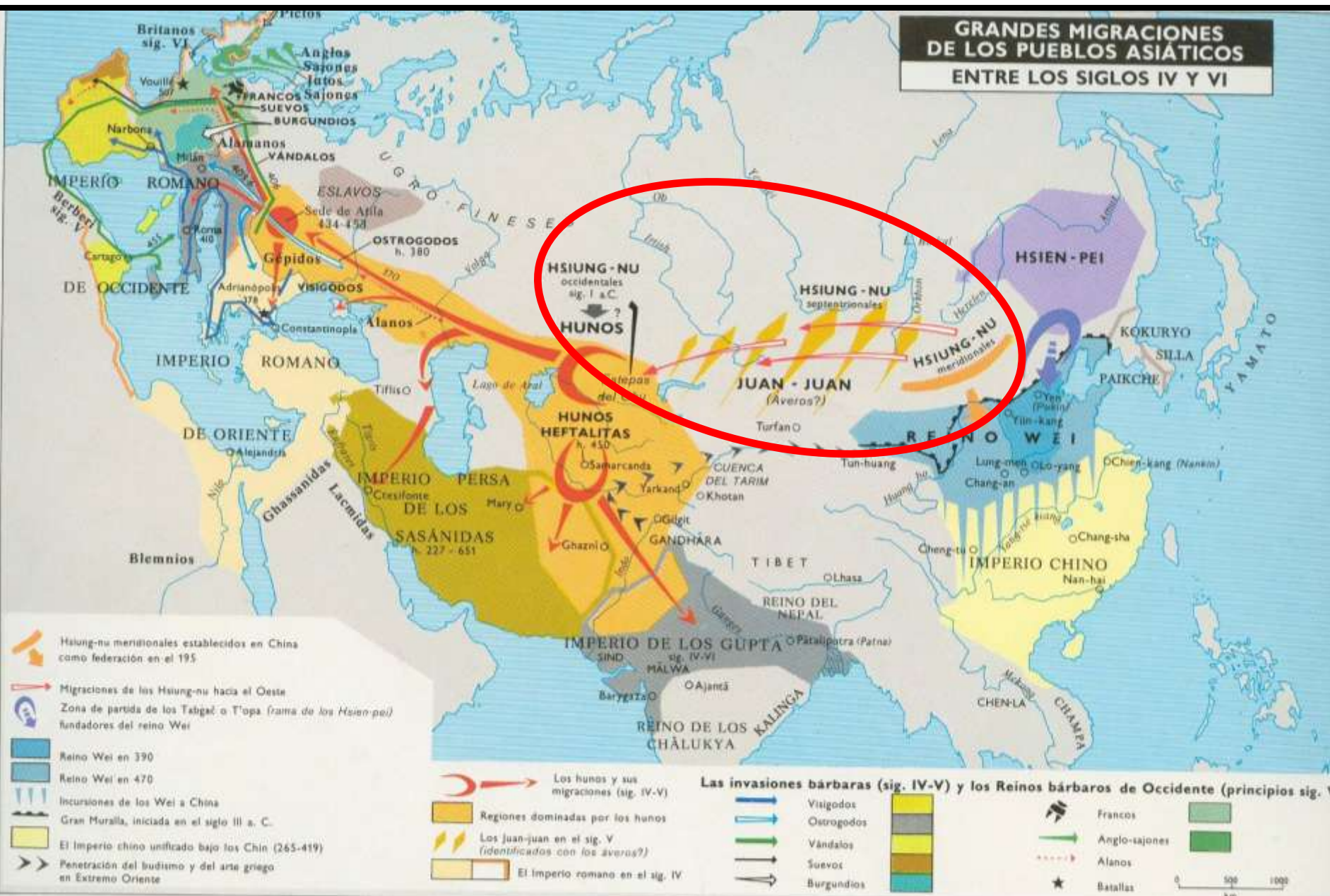

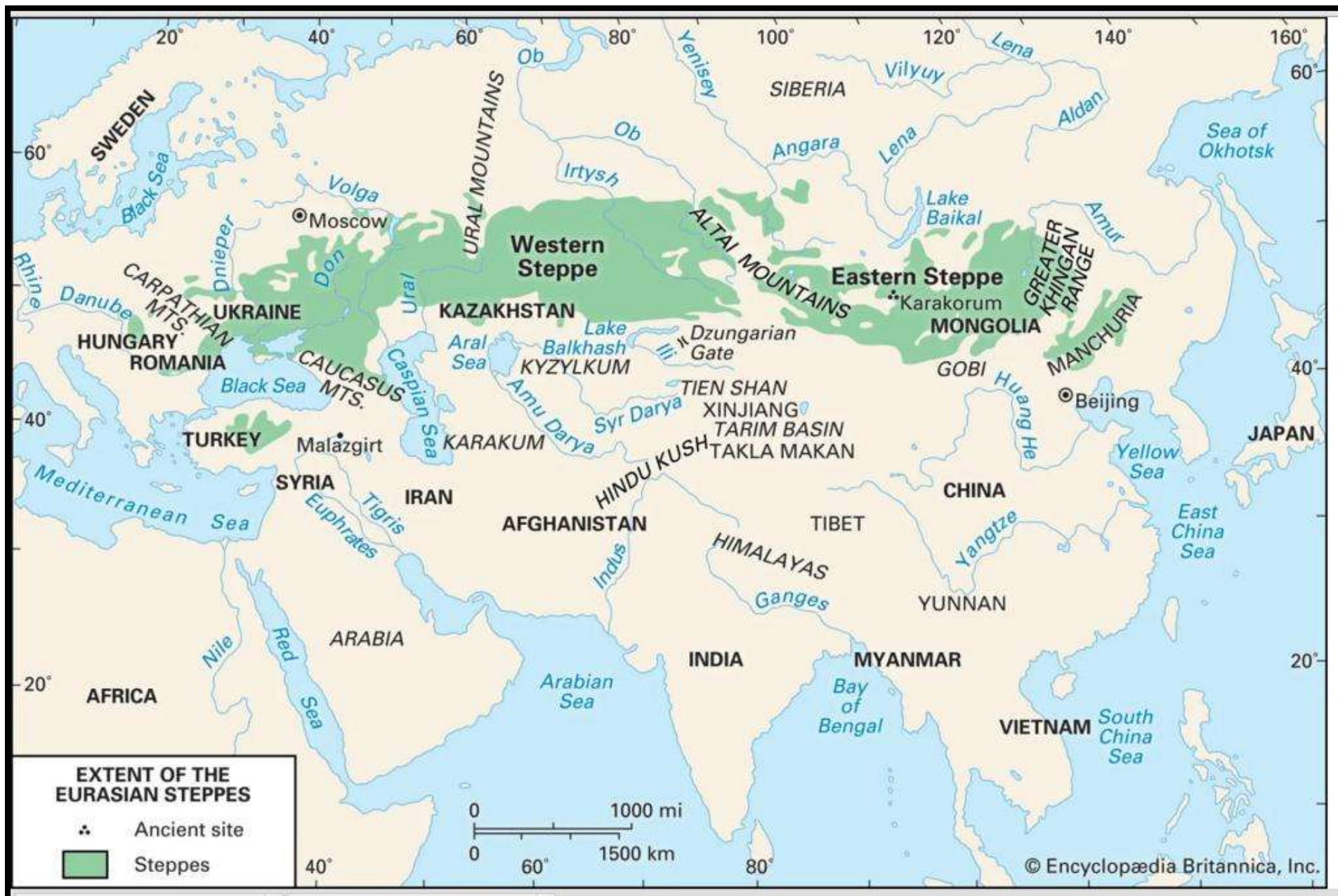
Invasions germàniques

- **Migració dels huns**
 - Causes climàtiques?
 - Submissió pobles germànics
 - *Efecte dominó*
- s. V, **Migracions germàniques**
 - *Pobles germànics refugiats polítics?*
 - Afecta principalment a l'Imperi occidental
 - **Establiment pacífic:** visigots i francs
 - **Establiment violent:** Vàndals, alans i sueus

GRANDES MIGRACIONES DE LOS PUEBLOS ASIÁTICOS ENTRE LOS SIGLOS IV Y VI

LA DESAPARICIÓ DE L'IMPERI

es produeix per

CRISI ECONÒMICA I SOCIAL

Manca de mà
d'obra rural

Poca producció
dels esclaus

Rendiments inferiors de
l'agricultura i el comerç

La burgesia de les ciutats
s'empobreix

Disminueixen els ingressos
per impostos

L'estat no pot pagar els
funcionaris ni l'exèrcit

CRISI POLÍTICA

Poder imperial
debilitat

Indisciplina
en l'exèrcit

Inseguretat a les fronteres

Pressió dels pobles bàrbars

Invasions germàniques

CRISI DE LES IDEES RELIGIOSES

La religió romana no satisfà
un gran nombre de persones

Sorgeixen altres cultes religiosos

Aparició del missatge cristià

Culte a
un Déu únic

Promesa de
salvació

Els grups oprimits
es converteixen al cristianisme

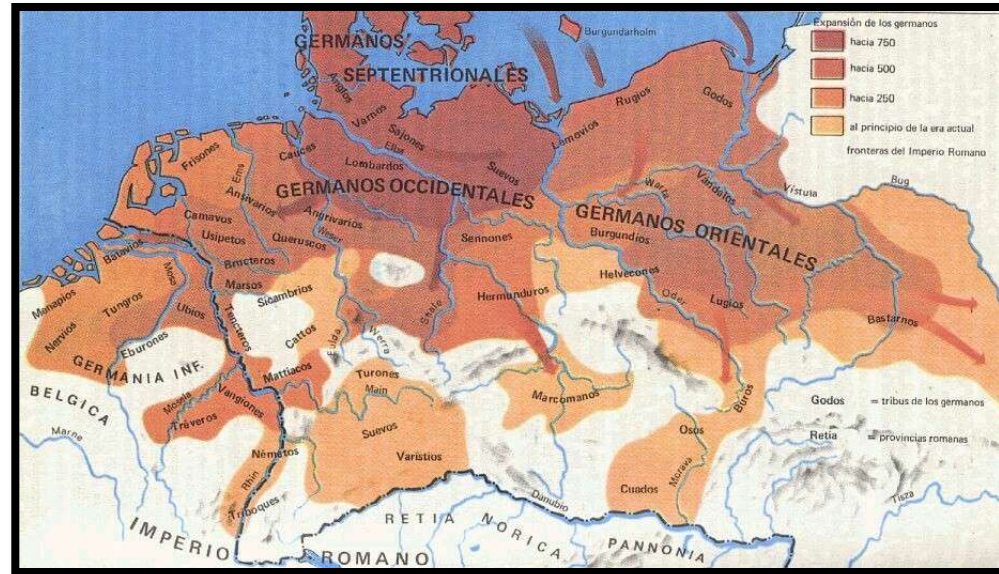
Persecucions

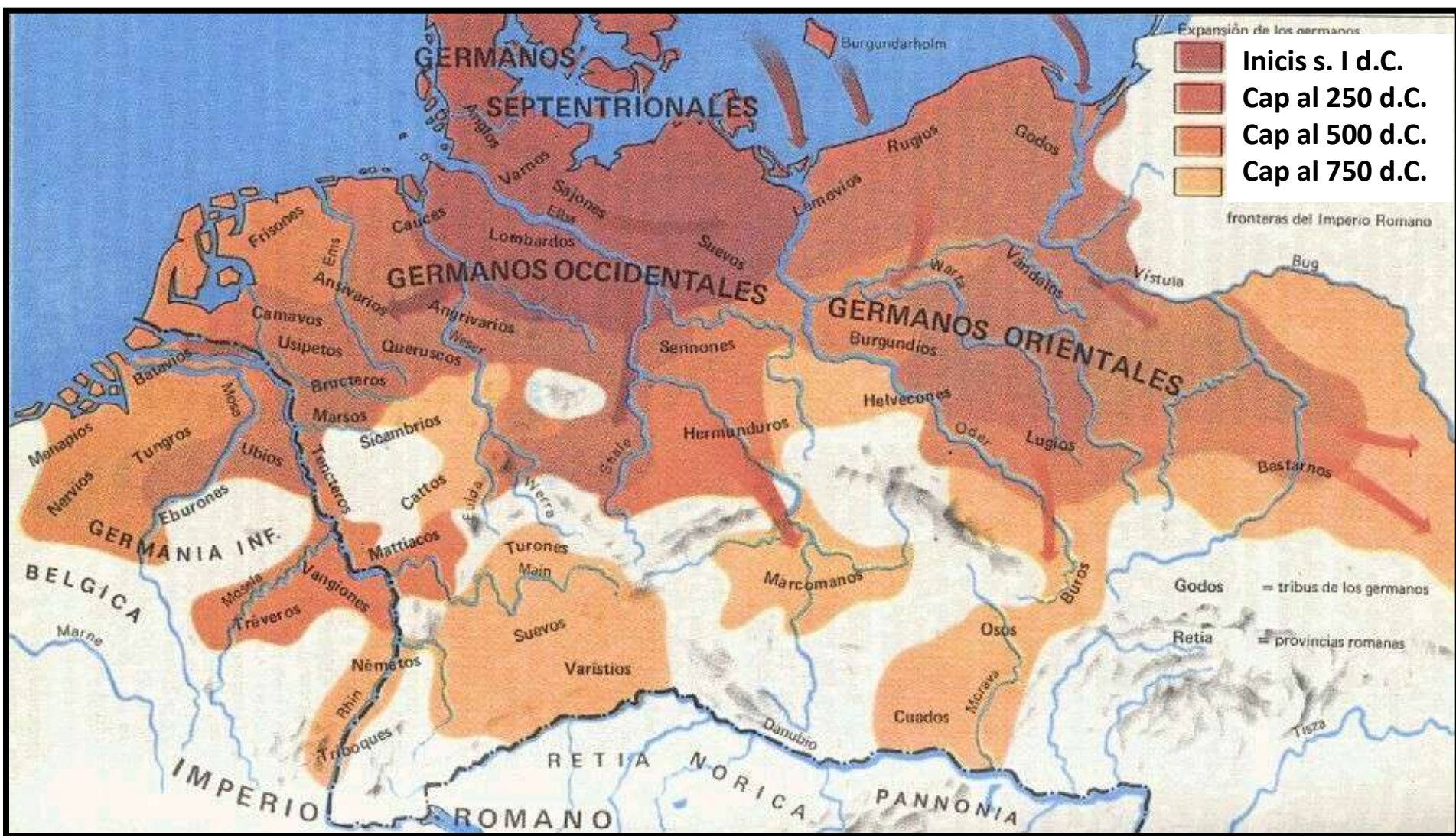
Tolerància
religiosa

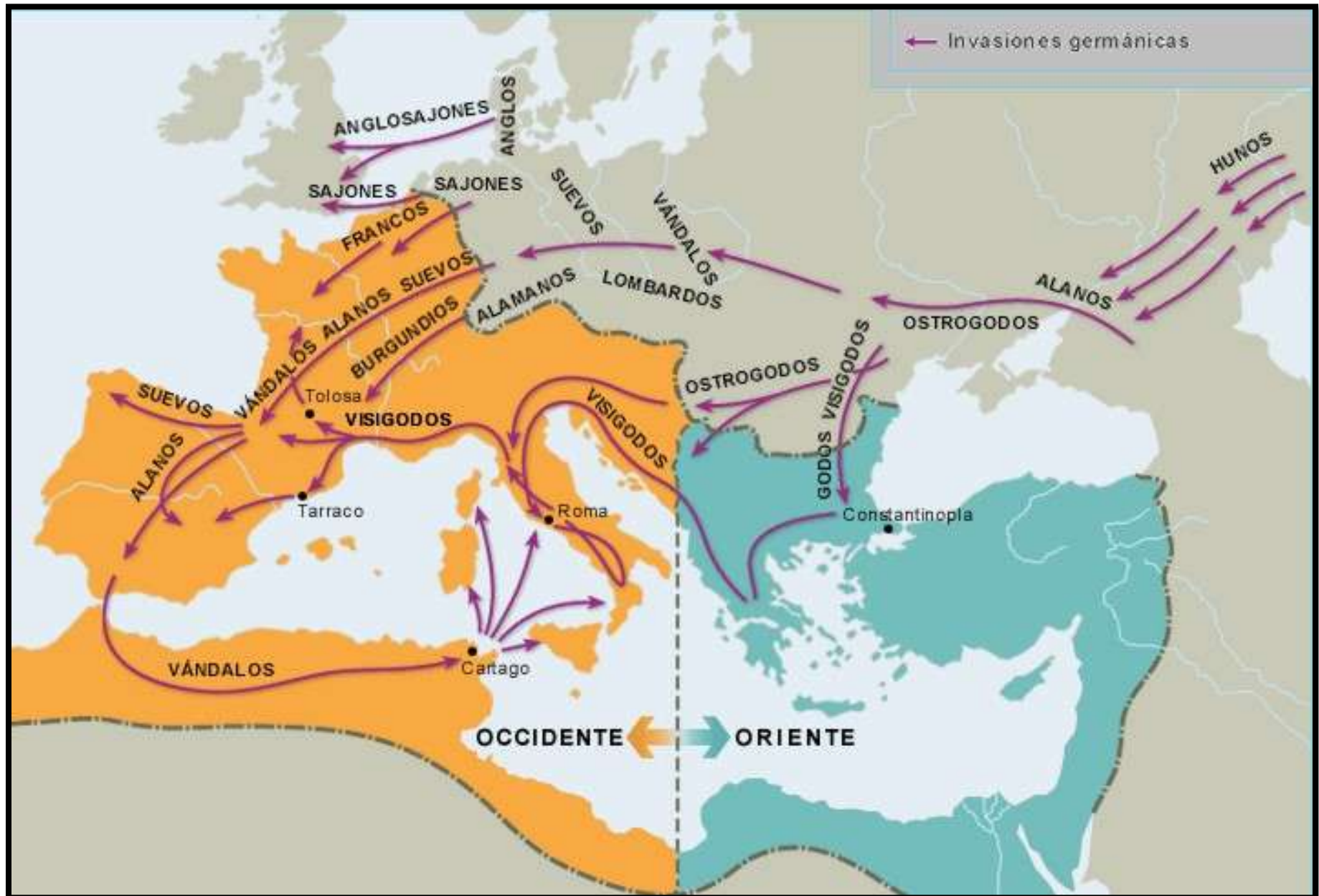
“Invasions” germàniques

- **Pobles germànics**
 - *Al nord de les fronteres romanes*
- ss. IV – V d.C., **Migracions pobles germànics**
 - Creixement demogràfic pobles germànics
 - Canvi climatològics
 - *Inici període fred*
 - Fams
 - Arribada dels huns (efecte dominó)
 - Atracció riquesa Imperi romà
 - Debilitament **polític, social, econòmic i demogràfic** Imperi romà

Migracions pobles germànics

Final Imperi romà (d'Occident)

- **Emigracions pobles germànics**
- **Pèrdua control territori**
 - *Disminució tributs territoris perduts*
 - *Disminució territori reclutament exèrcits*
 - *Lluita pel poder a Roma*
 - *Vàndals a l'Àfrica*
- **Darrers emperadors romans (Occident)**
 - Petroni Màxim (455)
 - Avit (455 – 456)
 - Majorià (457 – 461)
 - Libi Sever (461 – 465)
 - Antemi (467 – 472)
 - Olibri (472)
 - Glicerí (473 – 474)
 - Juli Nepot (474 – 475)
 - Ròmul Augústul (475 – 476)

Regnes germànics a finals del segle V

Final Imperi romà (d'Occident)

- **Distribució territorial pobles germànics**

- Visigots (Hispania i Sud-oest Gàl·lia)
- Sueus (Nordoest Hispania)
- Ostrogots (Itàlia i Balcans)
- Burgundis (Sud-est Gàl·lia)
- Franks (Nord Gàl·lia i part Germània)
- Angles i Saxons (Britània)
- Vàndals (Àfrica)

Regnes germànics a finals del segle V

LOS REINOS GERMÁNICOS

